משניות מבוארות מסכת קדושין פרק ד

אפילו מדרבנן. **יא)** האומר **קדושתי את בתך** גדולה, ששלחה אותך לקבל קדושין ממני, **והבת מקבלת, והיא** אומרת **לא קדשתך אלא אותי, הוא אסור בקרובות קטנה,** דשויא עליה חציקה לאסוראי. **וקטנה מתרת בקרובין. הוא מתר בקרובות גדולה.** הינו בקרובות האם, **וגדולה אסורה בקרובין. יב) כל מקום שיש קדושין,** שקדושין תופסין בה, **ואין עברה בנשואין, הבלד הולך אחר הזכר.** דכתיב (במדבר כו, ב) "למשפחתם לבית אבתם", **ואיתה, זו כהנת לויה וישראלית שנשאת לכהן ולוי וישראל,** אם **האב** כהן **הבן** כהן, אף על פי שאמו ישראלית. **וכל מקום שיש קדושין ויש עברה, הבלד הולך אחר הפגום.** דכתיב "ואיתו, **זו אלמנה שנשאת לכהן גדול, או גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, הבלד** פסול לכהנה. **אז ממזרת ונתינה לישראל,** שהבלד ממזר אז נתין. **וכן בת ישראל למזרת ולנתין, שהבלד** ממזר או נתין. **וכל מי שאין לה עליו קדושין** שאין קדושין של בת תופסין בה. **אבל יש לה על אחרים קדושין,** שקדושיה תופסין עם אחרים, **הבלד ממזר.** ואיתה, **זה הבא על כל אחת מכל העריות שבתורה,** כגון אחותו. או כל חייבי כריתות אז מיתת בית דין, דכתיב (דברים כב, א) "לא יקח איש את אשת אביו", דקרושו שומרת יבם של אביו שהיא עליו בכרת, וסמיך ליה "לא יבא ממזר", **ללמד** דכל עריות של חייבי כריתות הבלד ממזר. **וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קדושין,** שאין קדושין תופסין בה כלל, **הבלד כמותה.** ואיתה, **זה ולד שפחה וכנרית,** שאם ישראל הוליד בן משפחה או מכנרית, הבלד נכרי או עבד, דבשפחה כתיב (שמות כא, ח) "האשה וילדיה תהיה לאדניה", ובכנרית כתיב (דברים כ, ג) "בתך לא תתן לבנו... כי יסיר את בתך מאחרי", דהינו שבעל בתך יסיר את הבן מלהלך אחרי בתך, אבל לא כתיב ובתו לא תקח לבך כי תסיר את בתך מהם כדי שלא יבא לבנה. **יג) רבי טרפון אומר, יכולין ממזרים לטהר. כיצד, ממזר שנשא שפחה,** הבלד עבד. דבנה כמוה, ומתר לטהלה כדי לטהר בניו. **שחרורו לבנו, ונמצא הבן בן חורין,** דכל ולד במעי שפחה בכמעי בהמה דמי, דאינו מתיחס אחר אביו כלל. **רבי אליעזר אומר, הרי זה עבד ממזר.** דאמר קרא (שם כג, ג) "גם דור עשירי לא יבא לו בקהל ה'." שהרבע מתיחס אליו. ודבנן קברי דהאי "לו", בישראל שנשא ממזרת מיירי, דהיינו אומרים שלא מתיחס בקהל אבל אמה מקשמע לו.

פרק ד

כשעבלה עוברא מבבל לבנות בית שני, והיו חכמי הדור עולים עמו. עד שלא נשאר בבבל מי שיתעסק בפסולים לבדק יחוסיהם. עמד והפרשם אותם. והעלה עמו כל הפסולים ביחוס. כדי שלא יתערבו זרע מיחס בפסול. ואמרו חכמים: לא עלה עזרא מבבל, עד שעשאה טלת נקיה. והיה לחם בית דין דהיינו שהקדרין שיושבין ודנין את הכהנה. דכתי לה כאו להתערב בפשרים. **א) עשרה יוחסין עלו מבבל, בני לוי, וישראל, חללי,** כהנים שנולדו מן הפסולות לכהנה, כגון אלמנה שנשאת לכהן גדול, גרושה וחלוצה שנשאת לכהן הדיוט, **גרי, וחרורי,** עבדים שנשתחררו, **ממזרי, נתיני, בעבוניו שעלו בימי יהושע,** שהיו נתונים לישראל לחוטבי עצים ושואבי מים, **ופאסיוני,** מפרשים במשנה ב'.

יא קדשתי את בתך והיא אומרת לא קדשתך אלא אותי, הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מתרת בקרובין. הוא מתר בקרובות גדולה וגדולה אסורה בקרובין: **יב** כל מקום שיש קדושין ואין עברה, הבלד הולך אחר הזכר. ואיתה, זו כהנת לויה וישראלית שנשאת לכהן וללוי ולישראל. וכל מקום שיש קדושין ויש עברה, הבלד הולך אחר הפגום. ואיתו, זו אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ומתרת לישראל, בת ישראל למממזר ולנתין. וכל מי שאין לה עליו קדושין אבל יש לה על אחרים קדושין, הבלד ממזר. ואיתה, זה הבא על אחת מכל העריות שבתורה. וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קדושין, הבלד כמותה. ואיתה, זה ולד שפחה וכנרית: **יג** רבי טרפון אומר, יכולין ממזרים לטהר. כיצד. ממזר שנשא שפחה, הבלד עבד. שחררו, ונמצא הבן חורין. רבי אליעזר אומר, הרי זה עבד ממזר:

פרק ד

א עשרה יוחסין עלו מבבל, כהני, לוי, ישראלי, חללי, גרי, וחרורי, ממזרי, נתיני, ופאסיוני. כהני לוי וישראלי, מתרים לבנה זה בזה. לוי וישראלי, חללי גרי וחרורי ממזרי ונתיני שתוקי באסופי כלים מתרים לבא זה בזה. ממזר ונתין, כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו, וכשקורא אבא, אמא משתקתו, ופסול משמה ממזר ונתין. ופאסיוני, כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא את אביו ולא את אמו. אבא שאול היה קורא לשתוקי, בדוקי, שבודקין את אמו, ואם היא אומרת לכשר נבעלתי, נאמנת. **ג)** כל האסורים לבא בקהל, מתרים לבא זה בזה, כגון ממזרי בשתוקי, ואף על פי שזה מדאי ממזר זה מדאי ממזר, שרי. דכתיב (דברים כג, ג) "לא יבא ממזר בקהל", דהינו בזה שהוא בנדאי בכלל ישראל לא יבא, אבל בקהל ספק יבא. ואפילו גר עמוני ומואבי מתר בו ממזר בשתוקי, ואפוסיני, אף על פי שרבי יהודה אוסר, בשאר גרים לבא בקהל, מתרים לבא זה בזה. רבי אליעזר אומר, דבקיעה דבקיעה דבדורותיה, דבקיעה דבקיעה דגרים אקרי קהל, אבל מתיר בגר עמוני ומואבי, כיון שאסורים לבא בקהל מתרים במממזרים. רבי אליעזר אומר, נדאן בנודאן, ממזר בנתין, מתר. אבל נדאן בספקן ממזרי ונתיני ופאסיוני, ואפוסיני, אסור. דשמא כשר הוא, וכן ספקן שתוקי ואפוסיני בנודאן במממזרי ונתיני, אסור. וספקן בספקן אפילו בספקן שתוקי באסופי ואפוסיני באסופי, שאין הבן הנולד מהם קרוי בנך אלא בנה. **ד** הנושא אשה בגלוי, צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות שהן שמונה, אמה ואם ואמה ואם, ואם אבי אמה ואמה, ואם אביה ואמה, ואם אבי אביה ואמה. לויה וישראלית, מוסיפין עליהן אם אחת, בכל זוג וזוג מהן. דהינו עוד ד' אמהות, בכולן צריך לבדק אם האבות, ואם אבי אביה. ז) ואמה אם אם אבי אביה. ח) ואם אבי אביה. ט) ואם אבי אבי אביה. י) ואמה אם אבי אבי אביה. יא) ואם אבי אבי אבי אביה. יב) ואמה אם אם אבי אבי אביה. יג) ואם אבי אבי אבי אבי אביה. יד) ואם אם אם אבי אבי אביה. טו) ואמה אם אם אבי אבי אבי אביה. טז) ואם אם אם אבי אבי אבי אבי אביה. יז) ואם אמה. ואין צריך לבדק אם האבות, דכשהן רבים זה עם זה מגלים פגם יוחסין, ואם יש בהן פסול, מתפרסם ונודע לכל. ואין הנשים הכהנות צריכות לבדק בנשים, דלא יהיו חברות קשרות שלא לנשא לפסולין, כגון גר וחללי. **ה)** אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה, אם מצא באחד מאבותיה שמשמש על המזבח, שוב אין בודקין אמו, כיון שבעבה שמש על המזבח בנדאי מיחס היה. ולרבי יהודה

מומרת שהנשא, בהני לוי וישראלי, מתרים לבא זה בזה. אבל כהן אסור בחללה, כדכתיב (ויקרא כא, ז) "אשה זונה וחללה לא יקחו", וכן אסורים בשיארא ושפחה משחררת בדחזקת זונה הם. לויי ישראלי חללי גרי וחרורי, מתרים לבא זה בזה. גרי גרי וחרורי ממזרי ונתיני שתוקי באסופי, כלם מתרים לבא זה בזה. ממזר מתר בגר. דקהל קרוים לא אקרי קהל, ושתוקי ואסופי, קפם ממזרים ונתין הן ומתרים למממזר ונתין. דכתיב (דברים כג, ג) "לא יבא ממזר בקהל ה'", הינו בזה שהוא בנדאי בקהל ישראל לא יבא, אבל בקהל ספק יבוא. ולרבי טרפון מתרים ממזרים, אפילו בעבדים שאינם משחררים, ולא תני לא. משום דשאר הפוסלים כאן אסורים בעבדים. **ב)** ואלו הן שתוקי, כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו, וכשקורא אבא, אמא משתקתו, ופסול משמה מממזר ונתיבעבדה. ואפוסיני, כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא את אביו ולא את אמו. אבא שאול היה קורא לשתוקי, בדוקי, שבודקין את אמו, ואם היא אומרת לכשר נבעלתי, נאמנת. **ג)** כל האסורים לבא בקהל, מתרים לבא זה בזה, כגון ממזרי בשתוקי, ואף על פי שזה מדאי ממזר זה מדאי ממזר, שרי. דכתיב (דברים כג, ג) "לא יבא ממזר בקהל", דהינו בזה שהוא בנדאי בכלל ישראל לא יבא, אבל בקהל ספק יבא. ואפילו גר עמוני ומואבי מתר בו ממזר בשתוקי, ואפוסיני, אף על פי שרבי יהודה אוסר, בשאר גרים לבא בקהל, מתרים לבא זה בזה. רבי אליעזר אומר, דבקיעה דבקיעה דבדורותיה, דבקיעה דבקיעה דגרים אקרי קהל, אבל מתיר בגר עמוני ומואבי, כיון שאסורים לבא בקהל מתרים במממזרים. רבי אליעזר אומר, נדאן בנודאן, ממזר בנתין, מתר. אבל נדאן בספקן ממזרי ונתיני ופאסיוני, ואפוסיני, אסור. דשמא כשר הוא, וכן ספקן שתוקי ואפוסיני בנודאן במממזרי ונתיני, אסור. וספקן בספקן אפילו בספקן שתוקי באסופי ואפוסיני באסופי, שאין הבן הנולד מהם קרוי בנך אלא בנה. **ד)** רבי טרפון אומר, יכולין ממזרים לטהר. כיצד. ממזר שנשא שפחה, הבלד עבד. דבנה כמוה, ומתר לטהלה כדי לטהר בניו. שחרורו לבנו, ונמצא הבן בן חורין, דכל ולד במעי שפחה בכמעי בהמה דמי, דאינו מתיחס אחר אביו כלל. רבי אליעזר אומר, הרי זה עבד ממזר. דאמר קרא (שם כג, ג) "גם דור עשירי לא יבא לו בקהל ה'." שהרבע מתיחס אליו. ודבנן קברי דהאי "לו", בישראל שנשא ממזרת מיירי, דהיינו אומרים שלא מתיחס בקהל אבל אמה מקשמע לו.

פרק ד

נשאר בבבל מי שיתעסק בפסולים לבדק יחוסיהם. עמד והפרשם אותם. והעלה עמו כל הפסולים ביחוס. כדי שלא יתערבו זרע מיחס בפסול. ואמרו חכמים: לא עלה עזרא מבבל, עד שעשאה טלת נקיה. והיה לחם בית דין דהיינו שהקדרין שיושבין ודנין את הכהנה. דכתי לה כאו להתערב בפשרים. **א) עשרה יוחסין עלו מבבל, בני לוי, וישראל, חללי,** כהנים שנולדו מן הפסולות לכהנה, כגון אלמנה שנשאת לכהן גדול, גרושה וחלוצה שנשאת לכהן הדיוט, **גרי, וחרורי,** עבדים שנשתחררו, **ממזרי, נתיני, בעבוניו שעלו בימי יהושע,** שהיו נתונים לישראל לחוטבי עצים ושואבי מים, **ופאסיוני,** מפרשים במשנה ב'.

משניות מבוארות מסכת קדושין פרק ד

כן הדין אם אכל תרומה או נשא כפיו. **ולא בודקין מן הדיוט ולמעלה,** אם היה אחד מאבותיה משורר עם הלויים של הדיוט, שוב אין בודקין אמו, שקנדרדי גדולה מחללים כהנים וגלוים, ואם היה בו פסול, לא היו מיחסין אותו לשורר. **ט)** מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו, ואמר לו מן הסנהדרין, ולא מן הדיוט ולמעלה, ולא מן סנהדרין ולמעלה. וכל שהקדיש אבותיו משוטרי הרבים וגבאי צדקה, משיאין לכהנה ואינו צריך לבדוק אחריהן. רבי יוסי אומר, אף מי שהיה חתום עד בערכי הילנה של צוורי. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר, אף מי שהיה מכתב באסטרטיא של מלך: **יא** בת חלל זכר, פסולה מן הכהנה לעולם. רבי שנאי שנשא חללה, בתו לכהנה. רבי יהודה אומר, בת גר זכר בת ישראל, בתו פסולה לכהנה. רבי אליעזר בן יעקב אומר, ישראל שנשא גיורת, בתו כשרה לכהנה. אבל בת שנשא גיורת, בתו פסולה לכהנה. אחד גר ואחד עבדים משחררים, אפילו עד עשרה דורות, עד שתהא אמו מישראל. רבי יוסי אומר אף, גר שנשא גיורת, בתו כשרה לכהנה: **יב** האומר בני זה ממזר, אינו נאמן. ואפילו שניהם אומרים על העבד שבמעיה ממזר הוא, אינם נאמנים. רבי יהודה אומר, נאמנים: **יג** מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו וחלך הוא וקדשה, אם שלו קדמו, קדושיו קדושין. ואם של שלוחו קדמו, קדושיו קדושין. ואם נותנין גט ואחד כונס. וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה, והלכה וקדשה את עצמה, אם קדושיו קדמו, קדושיה קדושין. ואם נותנין גט ואחד כונס. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס, וצריך לשמיעינו בשתיהן. דאם לא היה לה ביוחסין מדמיך בעיותר ובטיל לשליחים, וכן בא לתשמיענו באשה. דדיקא ביותר לתנשא לכהן. אבל האב ניחא ליה בבעל לכל שהוא. **יד)** מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים ובא הוא ואשתו ובניו, והם כרוכין אחר אמן, ואמר, אשה שיצאת עמי למדינת הים הרי היא לי ואלו בניה, אינו צריך להביא ראיה לא על האשה, שהיא מיחסת, שכבר בדקה בקשנעאה, ולא על הבנים, כיון שהן כרוכים אחריה, בחזקת אמן הן. ואם אמר, אשה שיצאת עמו מתה, ואלו בניה, מביא ראיה על הבנים, שהם מאותה האשה, אינו מביא ראיה לא על האשה, שכשנשאה בחזקת כשרה נשאה, וכל זה רק משום מעלת יוחסין. **טו)** אמר אשה נשאתי במדינת הים, הרי היא זו ואלו בניה, מביא ראיה לא על האשה, שהיא מיחסת, ואין צריך להביא ראיה לא על הבנים, שאינם כרוכין אחריה. ואם אמר מתה האשה ואלו בניה, צריך להביא ראיה לא על האשה, ולא על הבנים שהם מאשה זו. **טז)** לא יתיחד אדם עם שתי נשים, מפני שדעתן קלה ושתיהן נוחות להתפתות. אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים, דסתם אנשים כשרים הם ואחד יבא בשאשה אחת מתר. ותוספות מקרשים: אף איש אחד מתיחד עם שתי נשים, בזמן שאשתו עמו אפילו שלא אחת. ואפילו לתנא קמא מתר, מפני שאשתו משמרתו. מתיחד אדם עם אמו ועם בתו, ויישן עמהם הבן עם אמו בקרוב בשר, ואם הגדילו, ויישן עמהם בקרוב בשר. ואם הגדילו, דהינו בכסותה וזה ישן בכסותו: **יז)** לא ילמד אדם לבנו ולא יטול אשה לבנו, אם לא שהיא מלמדת תיוקות, מפני שמבאיאן אין התיוקות לבית הספר, ולא לחוש מיחוד, **ולא תלמד אשה סופרים,** שלא תתיחד עם אבות הלילים שבאין אצל בניהם. **רבי אליעזר**

בוש שחברו. **רבי שמעון אומר:** אם **אשה נשאתי בזמן שאשתו עמו, ויישן עמהם בפנדקי, מפני שאשתו משמרתו.** וכן הדין באשה אחת מתר. ותוספות מקרשים: אף איש אחד מתיחד עם נשים, בזמן שאשתו עמו אפילו שלא אחת. ואפילו לתנא קמא מתר, מפני שאשתו משמרתו. **מתיחד אדם עם אמו ועם בתו, ויישן עמהם** הבן עם אמו **בקרוב בשר, ואם הגדילו,** דדרש "מגדר ישראל" (יחזקאל שם), **כשנזרעו בהיותם ישראלים, דהינו אחר שנתגיירו. ח) האומר בני זה ממזר,** שנולד מחייבי כריתות, **אינו נאמן,** דקרוב הוא לבן שלו ופסול לעדות. **ואפילו שניהם,** הבעל והאם **אומרים על העבד שבמעיה ממזר הוא,** שבנעבלה לאחר, **אינם נאמנים,** ואפילו על עבד שעדיין אינו בחזקת כשר.